

SOO KOOBIDA SHURUUDAHA SHATI BIXINTA EE HAY'ADAHA DARYEELKA CARRUURTA (CHILD CARE AGENCIES)

Soo koobida ayaa ah hage loogu talagalay waalidiinta carruurta haysta ee u joogtaa hay'adaha daryeelka carruurta ee shatiga leh waxayna qeexaysaa qaar ka mid ah shuruudaha laga doonayo in hay'adaha xanaanada carruurta inay buuxiyaan si ay shati u helaan. **Ujeedada shati-siinta ayaa ah ilaalinta carruurta inta ay joogaan ama ay ku hoos jiraan hay'adaha xanaanada carruurta shatiga ay siisay Waaxda Adeegyada Aadanaha iyo in kor loo qaado dhaqamada ku habboon korriinka ee kor u qaadaya waxbarashada hore iyo kobcinta hawlgelinta waalidka.** Waaxda Adeegyada Aadanaha ayaa shati siisa hay'adaha xanaanada carruurta shan (5) ama in ka badan oo carruur ah oo aan xiriir la lahayn oo shaqeyya saddex (3) saacadood ama ka badan maalinii haddii aan laga dhaafin. Su'aalaha ku saabsan shuruudaha ama welwelka ku saabsan u hoggaansanaanta hay'addaha waa in loo gudbiyaa xafiiska DHS ee deegaanka. Qoraalkan kooban kuma qorna dhammaan shuruudaha hay'adaha daryeelka carruurta ee shatiga leh ee lagu faahfaahiyay sharciga iyo xeerarka daryeelka carruurta ee Waaxda; sidaas darteed, waxaad waydiisan kartaa wakaaladaada sharciyada shatiga ee hay'adaha xanaanada carruurta ama waxaad ka heli kartaa sharciyada bogga internetka ee Waaxda

Lahaanshaha, Ururka, iyo Maaraynta

- Mas'uuliyadda guud, mas'uuliyadda gaariga iyo caymiska lacag bixinta daawaynta waa in la geliyaa inta ay shaqaynayso hay'adaha xanaanada carruurta ee xarumaha iyo baabuurta.
- Diiwaangelinta carruurta ee ka yar da'da lix (6) toddobaad waa mamnuuc.
- Carruurta waa inaan lagu haynin wax ka badan laba iyo toban (12) saacadood afar iyo labaatan (24) saacadood gudahood marka laga reebo xaalado gaar ah maa hane.
- Hay'adda waa inay haysaa dukumeenti qoraal ah oo waalidku ku sameeyay booqashadii goobta ee hay'addawakaalada sii uu dib ugu eego xarunta hay'adda iyo xeeladaha ka qaybgalka waalidka ka hor inta ilmaha aan la diwaangelin (aan looga baahnayn carruurta qoysaska hoylaawayaasha ah).
- Hay'adaha xanaanada carruurta waa in ay dejiyaan xeer baaritaanka daroogada ee laga rabo dhammaan xiriirka tooska ah carruurta la leh.
- Nuqul ka mid ah xeerarka hay'adda u degsan, habraacyada, iyo Soo koobida Waaxda ee Shuruudaha Shatiga siinta waa in la siiyaa waalidka marka ilmaha la geeyo.
- Waalidiinta waa in loo oggolaadaa inay arkaan aqoonsiga xirfadlayaas ee shaqaalaha marka ay codsadaan.
- Inta lagu jiro saacadaha shaqada, waalidiinta waa in loo oggolaadaa inay si degdeg ah ula kulmaan carruurtooda, ilaa uu jiro maa hane dukumeenti sharci ah ay mamnuucayaan ama xaddidayaanka gelitaanka.
- Hay'aduu waa in ay xiriir joogto ah la yeelato waalidiinta/masuuliyiinta si loogu daro manhajka, isbeddelka shaqaalaha, isbeddelka xeerka iyo/ama shuruudaha shati-siinta, iyo isbeddel kasta oo saameeya daryeelka joogtada ah ee carruurta, waana in ay qoraal ku diiwaangeliyaan lagu gaarsiiyaa.
- Hay'adaha xanaanada carruurta waa in ay bixiyaan macluumaadka ku saabsan manfacyada laga tallaalo carruurta hargabka iyo cudurrada kale ee la kala qaado bisha Agoosto ama Sebtembar kasta waalidiinta/mas'uuliyiinta dhammaan carruurta ka diiwaangashan hay'adda xanaanada carruurta oo ay qoraal ku diiwaangeliyaan lagu gaarsiiyaa.
- Shaqaalaha iyo hay'adda shatiga haysta waa in aanay shaacin ama si bareer ah u oggolaan isticmaalka shaqsiyaadka kale, macluumaad kasta oo khuseeya ilmaha ama qoyska marka laga reebo sida uu sharcigu farayo.maa hane.
- Hay'adda xanaanada carruurta oo hadda shatiga haysta iyo dhibaca ay hay'adda ay haysato ee hagaajinta tayada waa in lagu dhejiyaa meel u dhow albaabka laga galo.
- Xeerka cayrinta oo qoraal ah waa in si cad loo qeexaa oo ku socota waalidiinta iyo shaqaalaha.

Shaqaalaha

- Hay'adaha xanaanada carruurta guriga qoyska iyo kooxda waa in ay ogeysiiyaan waalidka ka hor qofka mas'uulka ka ah xilliga maqnaanshaha macalinta aasaasiga ah.
- Xubin ka mid ah shaqaalaha waa in loo qoondeeyaa inuu masuul ka noqdo hay'adda xanaanada carruurta marka uu maqan yahay macalinka/maamulaha aasaasiga ah magaca qofkana waa in lala socodsiiyaa shaqaalaha. Shaqsiyaadka ah waa inuu yaqaanaa xeerka/nidaamka hay'adda xanaanada ilmaha.
- Kahor intaanu xiriir aan kormeer la;hayn la yeelan carruurta, cusub

shaqaalaha waa in la siiyaa tababaro jihayn iyo tababar horudhac ah.

- Macalimiinta ku meelgaarka ah iyo ardayda ku meel gaarka ah ee bixiya adeegyada in ka badan 36 saacadood sannadkii waa inay buuxiyaan shuruudaha hubinta taariikhda oo lagu sameeyaa baaris jireed ka hor intaysan bilaabin shaqooyinka.
- Tabarucayaasha looma xisaabin karo in ay buuxiyaan qaangaarka: saamiga ubadka oo aan waligood cidla looga tegin caruur.

Hubinta Baaritaan Taariikh-dembi

- Hubinta baaritaan taariikh-dembi ayaa looga baahan yahay dhammaan shaqaalaha ugu yaraan shantii (5) sanaba mar.
- Dadkan soo socda waxa looga baahan yahay inay baaritaan taariikh-dembi lagu sameeyaa sagaashan (90) maalmood ka hor intaanay marin in helin hay'adaha xanaanada carruurta: qof kasta oo leh ama ka shaqeyya hay'adaha xanaanada carruurta; qof kasta oo ka codsada inuu ka shaqeyyo hay'adaha xanaanada carruurta; qof kasta oo bixin doona adeegyada beddelka ah hay'adaha xanaanada carruurta in ka badan soddon iyo lix (36) saacadood gudahood ee kaalandarka sanadka kaas oo loo xisaabiyo qof qaangaar ah tirada ahaan: shaqsi kasta oo jira (15) sannadood ama wax kawayn ee la joogaya hay'adda xanaanada carruurta.

Xifdinta Diiwaangelinta

- Diiwaanka ilmo kasta waa in lagu hayaa gudaha hay'adaha xanaanada carruurta.
- Dhammaan diiwaanada waa in lagu hayaa hab habaysan ee goobta, meel dhexe, ama laga heli karo si elektaroonig ah, oo la diyaariyo marka ay Waaxda ay soo codsato.
- Qorshe hawleed qoran waa in uu dhakhtarku u oggolaado ilmo qaba xasaasiyad nafta halis gelisa.
- Waalidku waa inuu bixiyaa oggolaansho qoraal ah oo ku saabsan daryeelka/daaweynta degdegga ah.
- Bayaanka qoraalka ah waa in la geliyaa galka liiska cidda ilmaha looga tagayo
- Heshiis gaadiid oo qoraal ah ee u dhexeeya waalidka iyo hay'adaha xanaanada carruurta ee ku saabsan gaadiidka maalinlaha ah waa inuu ku jiraa faylka.
- Diiwaanada imaanshaha maalinlaha ah ee uu ku jiro magaca oo dhammaystiran iyo wakhtiga ilmo kasta waa in lagu jiraa goobta.
- Hay'adaha xanaanada carruurta waa in ay heshaa warqadaha oggolaanshaha shaqsiyaadka ah oo uu saxiixo oo uu ku taariikheysan yahay waalidku safar kasta oo shaqo ka hor hawsha.
- Sabi kasta, socod barad kasta iyo caruur kasta ee barbarad ah waa in ay lahaadaan qorshe kala-guur oo qoran oo ay uga guurayaan koox da 'kale ah.
- Diiwaannada ilmo kasta oo shan (5) jir ah oo ka tirsan xarun aan haysanin heerka aqoonsi dugsiga barbaarinta carruurta (kindergarten) ee la ansixiyay waa in ay ku jiraan qirasho saxiin oo waalidka ilmaha kaas oo aqoonsanaya in imaanshaha ubadku aanu ku qancin shuruudaha dugsiga barbaarinta ee qasabka ah ee loogu talagalay diiwaangelinta ubadka ee fasalka koowaad.
- Carruurta ay dhaleen qoysaska hoylaawayaasha ah iyo/ama carruurta ku jirta gacanta dowladda gobolka waxaa laga yaabaa inay helaan xannaano ilaa lixdan (60) maalmood ah ka hor inta aan la bixin dukumentiga tallaallada iyo imtixaannada carruurta wanaagsan.

Ka Warbixinta Dhacdada

- Dhacdooiyinka, shilalka, dhaawacyada iyo calaamadaha jirrada waa in waalidka lagu wargeliyaa ugu dambayn siidaynta ubadka taariikhda dhacdada oo isla markiiba la diiwaangeliyaa si gaar ah

macluumaadka; macluumaadk sida kan waa in loo fidiyaa waalidka isla maalinta shilka dhacay oo lagu xareeyo diiwaanka ubadka.

- Hay'adaha xanaanada caruurta waa in ay ku wargelisaa Waaxda dhammaan shilalka halista ah isla maalinta shilka iyadoo la xiriireysa Khadka Cabashada ama soo gudbinta marinka waalidka.
- Dhacdooyinka daran ee ku lug leh xadgudubka looga shakisan yahay caruurta ama dayacaad waa in lagu wargeliyaa Waaxda Adeegyada Caruurta.

Waaajibka u soo Sheegista Ku-Taqri Caruurta iyo Dayacidda

- Hawl-wadeen kasta, mulkiile, shati hayste, agaasime, macaliinta aasaasiga ah ama xubin ka mid ah shaqaalaha, ama macalinka ku meel gaarka xubin shaqaale ama tabaruce ku jira, hay'adaha xanaanada caruurta shati ay u siisay Waaxda Adeegyada Dadweynaha ayaa si gaar mas'uul ka ah oo ah oo waxaana looga baahan yahay inay si degdeg ah u soo sheegaan tuhun kasta oo macquul ah oo ku saabsan xadgudubka ilmaha ama dayacaadda mid ka mid ah Waaxda Adeegyada Carruurta iyo/ama fulinta sharciga deegaanka ama garsooraha maxkamadda dhalinyarada ee degmada uu ilmuhu deggan yahay, sida waafaqsan TCA §§ 37-1-403 iyo 37-1-605.
- Dhammaan shaqaalaha hay'adaha xanaanada caruurta waa in ay helaan tababar sanadle ah oo ku saabsan hababka saxda ah si ay uga warbixiyaan xadgudubka ilmaha.

Kormeer

- Dhammaan meelaha dhismaha iyo barxadda waa in baaritaan lagu eegaa ka dib xiritaanka maalinta si loo hubiyo in aan ilmo si ula kac ah looga tagin qayb ka mid ah dhismaha.
- Carruurta waa in loo siidaayaa kaliya waalidka ilmaha dhalay, ama qof kale oo uu waalidka idin u siiyaay si waafaqsan xeerka hay'adaha xanaanada caruurta.
- Hay'adaha xanaanada caruurta waa in ay u taalaa xaashida gelitaanka iyo ka bixista maalinlaha ah ama ee galitaanka elektaroonigga ah ama diiwaanka ka bixida oo ay ku jiraan canug kasta magaciisa oo buuxa ama ku daabcan, taariikhda, wakhtiga gelitaanka, wakhtiga uu baxayo iyo magaca qofka yaa ilmaha keenay oo soo qaaday.
- Barayaasha kor kala socda carruurta xilliga cuntada iyo waqtiyada cuntada fudud waa ka mamnuuc inay galaan hawlo aan la xiriirin wakhtiga cuntada inta ay caruurto wax cunayaan.
- Hay'adaha xanaanada caruurta waa in ay dejiyaan, raacaan oo ay ku dhejiyaan qorshe kormeer ee wakhtiga cuntada oo qoran.
- Hay'adaha xanaanada caruurta waa in ay dejiyaan, raacaan oo ay ku dhejiyaan qorshe kormeer ee wakhtiga cuntada oo qoran.
- Inta lagu jiro safarrada banaanka, qaangaarka: saamiga ubadka waa la labanlaabmi doonaa, imaanshaha waa in la hubiyaa ka hor inta aan laga tagin dhismaha xarunta xanaanada ilmaha, marka la yimaado meel kasta, bilowga iyo dhammaadka hawl kasta; markaad ka baxaysaan meel kasta iyo markaad timaado hay'adaha xanaanada caruurta.
- Meelaha guryaha qoyska iyo kooxda qaangaarka: saamiga ilmaha waa in lagu kordhiyaa hal (1) inta lagu jiro banaan u bixida.
- Goorta ilmaha ay ku hawlan yihiin dhaqdhaqaaqyo gudaha ama agagaarka meel biyo ah, shuruudaha soo socda waa in la buuxiyaa:

Kooxaha Da'da	Qaangaarka: Tiro Ilmaha u Dhiganta
6 toddobaad ilaa iyo-12 bilood	1:1
13bilood – 35bilood	1:2
Seddex (3) sano	1:3
Afar (4) sano	1:4
Shan (5) sano	1:5
Da'da iskuul (Dugsiga barbaarinta iyo wixii ka sareeya)	1:10

- Hal (1) qof oo qaangaar ah ee jooga waa inuu haystaa shahaado aan dhicin oo ah xirfadaha naf-badbaadinta biyaha waana inuu kor ka ilaaliyaa in ka sarreeya heerka dabaasha.
- Hab hurdo ee badbaadsan waa in la raaco si looga hortaggo neef-qabatin iyo dhimashada dhallaanka:
  - ✓ Sabaiga waa inay ku seexdaan sariiro ama deyrar ay ku ciyaaraan oogada hurdo go'jin la ah.
  - ✓ Dhallaanka sabiga waa inaysan ku seexan fadhiga, joodariga jilicsan, sariirta dadka qaangaarka, kursiga baabuurka, lulid ama qalab kale oo lagu xakameeyo.
  - ✓ Dhallaanka sabiga waa in dhabarka loo dhejiyaa si ay u seexdaan
  - ✓ Bibbooyinka waa in laga saaraa ka hor inta aan dhallaanka sabiga la gelin sariirta si ay u seexdaan.

- ✓ Gogol jilicsan, boonbalada la qaado iyo boonbalo kasta ee ku dhagan qayb kasta oo sariirta ka mdi ah waa mambuuc.
- ✓ Dhallaanka sabiga ku hurda kuraasta baabuurka ama ku seexday qalab kasta oo aan sariirta ahayn waa in isla markaaba meesha laga saaraa oo dhabarka la saaraa sariir.
- ✓ Iska ilaali in dhallaanku sabiga kululeeyo oo hubi in dhallaanka sabiga si habboon ugu labistaan deegaanka (aan ka weynayn 1 lakab in ka badan qofka weyni uu gashan lahaa isla deegaanka).
- Dhaqan kasta oo ka reeban nidaamka kor kala socoshada hurdada ee badbaadada leh ee Waaxda waa in aan la isticmaalin iyada oo aan oggolaansho qoraal ah aan dhakhtar laga haysan.
- Haddii uu jiro ilmo hurda ama nasanaya xilliga habeenkii, waa in uu la joogaa ugu yaraan hal (1) bare qaangaar ah oo soo jeeda iyo ilaaliya.

Amniga yo Caafimaadka

- Carruurta waa in la eegaa marka ay yimaadaan maalin kasta calaamadaha jirrada iyo dhaawaca.
- Macallinka la wareegaya waa inuu diiwaangeliyaa wixii calaamado ama dhaawac ah oo muuqda oo waa inuu xusaa wixii faallooyin ah ee waalidka ee la xidhiidha calaamadaha ama dhaawacyada.
- Ilmaha ay ka muuqato calaamado jirro waa in la daryeela marka laga reebo caruurta kale ilaa xadka la ilaalin karo dhammaan carruurta, waalidkana waa in lala xiriiriyaa oo loo diyaariyaa sidii loo soo qaadi lahaa.
- Ugu yaraan hal shaqaale oo haysta shahaadada gargaarka degdegga ah (first aid) iyo mid shahaado ka haysta CPR waa in ay joogaan goobta mar walba.
- Ilmaha laga helo cudur la kala qaado waa inuu haystaa caddayn ah in laga daweeey ka hor inta aan dib loo dhigin haddii loo baahdo.
- Waalidiinta/mas'uuliyiinta ilmo kasta oo diiwaangashan waa in isla markiiba la ogeysiyyaa haddii cudur la ogaaday oo hay'adda dhexdeeda laga helay.
- Dhammaan daawooyinka waa in waalidka lagala wareegaa oo qabtaa qof shaqaale ah oo loo xilsaaray oo uu maamulo shaqaale qaatay tababar ku saabsan maamulka daawaynta.
- Daawooyinka aan la isticmaalin waa in loo soo celiyaa waalidka.
- Daawadu waa inaan marnaba lagu siin dhalooyinka ama quudinta dhallaanka sabiga ilaa uu fasaxo dhakhtar.
- Dhammaan dawooyinka waa inay noqdaan kuwo aan carruurta aan furi karin ilaa ay ku jiraan oggolaanshaha dhakhtarka ee sannad dugsiyeedka hadda oo u oggolaanaya ilmaha da'da dugsiga la siiyo daawo loo qoray.
- Kareemka xafaayadda, boomaatada, cadceed-celiye, iyo labeennada waa inay ahaadaan kuwa ay caruurta aan heli karin.
- Sigaar-cabista/feebinka lagama oggola meel gudaha ah ama baabuurka ay hay'adda xanaanada ilmahaha iska leedahay aan lagu cabi karin wakhti kasta.
- Sigaar-cabista/feebista loo ma oggola goobta ciyaarta ama meel kale oo ka mid ah aaga banaanka ee loogu talagalay ilmaha marka ilmaha ay meesha ka dhow yihiin ama joogaan.
- Isticmaalka cabbitaannada khamriga lagama oggola hay'adaha xanaanada caruurta inta lagu jiro saacad kasta ee wakhtiga shaqada.
- Hubku waa inaan la keenin goobta hay'adaha xanaanada caruurta, baabuur kasta oo loo isticmaalo in lagu qaado caruurta ama marka ay ilmo joogaan.
- Guri gaar ahna, waa in hubka la geliyaa oo laguxiraa oo xabadahana laga saaraa oo si ammaanna loo sakatuureeyaa.
- Dhammaan wax kasta lagu qoraa ama lagu calaamadeeyaa "ka fogee ilmaha meel ay gaarayaan" waa in ay noqdaan meel ay ilmaha aan heli karin.
- Alaabta gaarka ah ee dadka deegan ay iska leeyihiin iyo shaqaaluhu waa inay noqdaan kuwo aanay caruurto heli karin.
- Xafaayadda caruurta waa in si joogto ah loo eegaa maalinta oo dhan si loo go'aamiyo inay qoyan yihiin ama ay wasakhoobeen.
- Barayaashu waa inay ilmaha u fidiyaan isdhexgal bulshao iyo indho soo jiidasho leh inta lagu jiro xafaayadda.
- Barayaashu waa inay isticmaalaan hababka xafaayadda ee nadaafadda.
- Caruurta iskoolka ka hor iyo ciyaal iskuulleey u baahan in laga caawiyo musqulaha, waa in lagu caawiyo meel loogu talagalay

ujeedada waxay tahay si asturnaan inay ahaato.

- Hay'adaha xanaanada caruurta waa inay u isticmaalaan Waaxda Ilaalinta Deegaanka ee Mareykanka (U.S. Environmental Protection Agency) (EPA) - walxaha diiwaangashan nadiifinta, naadiifinta iyo jeermiska dilista.
- Xubnaha shaqaalaha ee lagu arko calaamadaha cudurka faafa waa in aysan joogin.

Adeegga iyo Adeegga Cuntada

- Barayaasha iyo caruurta waa in gacmahooda ay ku dhaqaan saabuun iyo biyo.
- Caruurta waa in ay fadhiistaan miisaska iyo kuraas cabbirkoodu la eg yahay, macalinkoodana waa in uu u dhowaadaa miis kasta ama kursi kasta oo uu ilmuhu wax ku cunayo.
- Ilmaha sabiga ah waa in la qabtaa marka uu wax ka cabbo dhalo haddii ilmuhu sabiga aad u yar yahay oo aanu isticmaali karin kursi dheer.
- Barayaashu waa inay hubiyaan in dhallaanka sabiga dhammeeyeen quudinta oo ay liqeen dhammaan caanihii/foomulihii ka hor inta aan la dhigin.
- Dhalooyinka waa in aan la taag gelin ama ilmaha la siin marka ay si siman u jiiifaan.
- Carruurta looma ogola inay dhalada wataan inta maalinta lagu jiro.
- Caruurta waa in aanay cunin ama cabbin marka ay sariiraha, bartooda jifka, sariiraha-ilmaha, sariiraha ama masalle aan lagu siin.
- Si looga hortago dhaawacyada la xiriir kululeeyaha dhalada, surfiyada iyo makiinada cuntada kululeysa:
  - ✓ Surfiyadda waa mamnuuc in loo isticmaalo sidii dhalada kululaynta oo kale.
  - ✓ Suriyadda waa in lagu hayaa jikada oo aan la geli karin.
  - ✓ Makiinada cuntada kululeysa iyo agagaaraheeda, oo ay ku jiraan fiilooyinka, waa in aanay caruurta gaari kalin.
  - ✓ Caruurta da'da iskuulayda waa inay isticmaalaan makiinada cuntada kululeysa oo keliya iyadoo si toos ah loo ilaalinayo.
- Si saxashada looga hortago:
  - ✓ Cuntooyinka caadi ah, oo ay ku jiraan badarka, waa in aan la siin carruurta leh awoodda wax cabbida cuntooyinka dhalooyinka ama quudiyaha dhallaanka sabiga ah ilaa amar qoraal ah oo fayl ah oo ka yimid dhakhtarka laga hayo mooyee.
  - ✓ Cuntada waa inaan la heli karin/la siin karin ilaa cuntooyinka laga jarjaro, la jajabiyo, la googooyo, laga shiido da'da ilmo kasta, oo leh karti wax cunid iyo wax liqitaanba.
  - ✓ Barayaashu waa in ay hubiyaan in aan cunto afka ilmaha loogu tagin ka hor inta aanan la seexan.
  - ✓ Baruhu waa ka mamnuuc inuu guto waajibaadka fasalka ee aan la xiriirin adeegga cuntada wakhtiga cuntada.
  - ✓ Caruurta waa inaysan xiran katiinado ilko, mujuruc, ama shay kasta oo luqunta ku xiran ama lagu xiro dharkooda.
- Caanaha naaska/tan foormulada ee ku haray dhalooyinka quudinta ka dib waa in la tuuraa si waafaqsan waqtiyada ay ku taliyaan Xarunta Kahortaga iyo Xakameynta Cuduurada.
- Caanaha naaska ee la barafeeyay waa in lagu qoraa taariikhda la caddeeyey iyo magaca ilmaha.
- Cuntada, caanaha foormulada, caanaha naaska ee guriga laga keeno waa in lagu qoraa magaca ilmaha; taariikhda la helay oo waa in isla markiiba la qaboojiyaa.
- Gansacadaha cuntada ee hore loo furay waa in ayna xaruna ama hay'adaha xanaanada caruurta ayna aqbalin.
- Haddii ilmaha si toos ah gansaca uu ku quudinayo macalinka, weelka waa in la isticmaalo hal quudin oo la tuuraa.
- Haddii cuntada ay bixiso hay'adda, waa inay buuxiyaan xeerka nafaqada ee Barnaamijka Cuntada ee Wasaaradda Beeraha ee Dowladda Mareykanka ee Daryeelka Dadka Qaangaarka iyo Caruurta (CACFP).
- Caruurta la ma siinayo wax cabitaan sokor ah wakhti kasta oo ay caruurta joogaan hay'adaha xanaanada caruurta.
- Caruurta waa in la siiyaa wakhti ku filan oo ay wax ku cunaan.
- Cuntada waa inaan loo isticmaalin sida abaal-marin oo kale, waana inaan la qasbin ama laga reebin.
- Caruurta kasta ee qaba xasaasiyad waa in lagu dhejiyaa meesha cuntada lagu diyaariyo ee lagu bixiyo.
- Ilmaha qaba xasaasiyad daran ee nafta halis gelisa, qorshe hawleed qoran waa in lagu dhejiyaa halka uu baruhi markiiba uu

helitaanka.

- Hay'addu waa in ay samaysaa isku hagaajin taageera oo fududeeya go'aanka qoyska si ay u sii wadaan naas nuujinta.
  - Cuntada guriga kaydsanayd iyo caanaha ceyriinka ah waa mamnuuc.
- #### **Alaabaha Caruurta loogu Talagalay**
- Alaabaha iyo waxyaabaha kobaca ku habboon waa inay u diyaarsan yihiin koox kasta oo da 'kasta isugu jira ah.
  - Dhammaan qalabyada waaweyn iyo kuwa culus ee gudaha iyo banaanka waa in la xafidaa si looga hortago in ay soo dhacaan.
  - Xargaha korantada iyo xargaha daahyada daaqadaha ama daahyada waa inay ahaadaan kuwo aan caruurta gali karin.
  - Alaabaha gudaha, agabka, iyo waxyaabaha ay ku ciyaaraan waa in ay diyaar ahaadaan si ay u bixiyaan waxqabadyo kala duwan oo ku haboon koriinka si ilmo kastaa u helo ugu yaraan laba (2) kala xulasho inta lagu jiro wakhtiga ciyaarta.
  - Qolalka dhallaanka sabiga/caruurta tallaabo la-kufka alaabaha iyo meel ammaan ah waa in la siiyaa fuulista, gurguurashada, soo jiidashada iyo sahaminta iyada oo aan la isticmaalin walxo xaddidan.
  - Qalab Jinaastigga waa mamnuuc.
  - Walxaha la fuuli karo, lulaashyada iyo qalabka kale ee culus ee dhaawici kara haddii lagu dhaco waa in si sugan loo xiraa.
  - Walxaha la fuuli karo, lulaashyada waa inay lahaadaan aagga aayna ka oo dhacayn ee ilaalinta oo ay CPSC u aqoonsan tahay walxo shoog nuugaya, adkaysi leh.
  - Alaabada la qaadi karo waa in si badbaado leh loogu xiraa ama loo dhigaa meel laga qaadi karo haddii soo saaraha uu u baahdo.
  - Meel nasasho oo nasasho ee dagan iyo sariiro ama deren waa inay loo diyaariyaa dhammaan carruurta raba inay nastaan ama seexdaan.
  - Sababo caafimaad iyo badbaado ee sariirta-ciyaalka ee deren, sariir, sali ama gogosha waa in lagu qoraa si loo hubiyo in ilmo kastaa ku seexdo gogoshiisa/sheeda.
  - Sariiraha-ilmaha iyo barxadda ciyaarta waa inay u buuxiyaan shuruudaha CPSC.
  - Joodariyaasha iyo suufka waa inay ku la jin yihiin sariirta iyada oo aan lahayn wax dalool ah ama meel bannaan si looga hortago neefsashada sumo.
  - Buste ama dabool waa in loo heli karaa ilmo kasta oo ku seexanaya sariir.
- #### **Barnaamijka, Horumarinta Aqoonta Luuqadda iyo Akhriska**
- Ilmo kastaa waa inuu helaa fursad uu kaga qayb qaato hawlaha barnaamijka.
  - Baraha (rayaashu) waa inay il gaar ah siiyaan ilmo kasta inta maalinta ay socoto oo dhan.
  - Marka ay yimaadaan, dhallaanka sabiga iyo socod-baradka waa in isla markaaba laga saaraa kuraasta baabuurka.
  - Ilmaha waa inaan waligiis marna looga soo tagin iyada oo aan lala socon qalab kasta oo lagu xakameeyo waana inaan lagu haynin wax ka badan shan iyo toban (15) daqiiqo, marka laga reebo marka uu wax cunayo isagoo ku fadhiya kursi sare.
  - Istimaalka qalabka elektaroonigga ah iyo aaladaha kale ee elektaroonigga ah waa ka mamnuuc carruurta da'doodu ka yar tahay laba (2) sano jirka.
  - Barnaamijyada, filimada, ciyaaraha kombayutarka, iyo muusiga ee ku jira waxyaabaha rabshadaha wata ama dadka waaweyn loogu talagalay waa in aan loo oggolaan marka ay carruurta joogaan.
  - Hay'adaha xanaanada caruurta waa in ay waalidiinta qoraal ahaan ku wargeliyaan daawashada barnaamij kasta oo warbaahineed.
  - Xulashooyinka kale oo hawlo waa in loo diyaariyaa carruurta aan rabin inay ka qaybqaataan wakhtiga daawashada.
  - Caruurta da' kasta ah ee ku jira daryeelka in ka badan saddex (3) saacadood oo maalintii ah waa inay helaan fursad maalinle ah oo ay ku ciyaaraan bannaanka.
  - Cimilada marka ay dad u fasaxdo, dhallaanka sabiga waa in dibadda loo soo wadaa laba ilaa saddex jeer maaliintii.
  - Caruurta waa inay si fiican u labistaan, oo dheeraanshaha wakhtiga dibadda lagu hagaajiyaa iyadoo loo eegayo cimilada iyo da'da ilmaha.
  - Inta lagu jiro ciyaarta bannaanka lagu ciyaarayo barayaashu waa inay ka digtoonaadaan calaamadaha rafaadka ee sida fuuq-baxa iyo dhaxan.
  - Caruurta xanaanad ku jira lix (6) saacadood ama in ka badan waxay heli doonaan fursad nasasho ah.
  - Ma jiri karo ilmo laguma qasbi karo in uu seexdo/jifto ama sii saarnaado deren ama sariir muddo dheer.
  - Meelaha la seexashada waa inay lahaadaan iftiin ku filan oo u barayaasha u oggolaanaya

inay arkaan ilmo kasta si degdeg ah oo uga jawaab si habboon baahida jireed iyo nafeed ee ilmaha la soo darista.

- Haddii muusiga lagu dhagaysano meelaha ay carruurta seexdaan, waa inay noqotaa mid xasiloon oo degan si carruurta loo maqlo.
- Ceebaynta suurtagalka ah, dulleynta, cabsi gelinta, aflagaadada, hababka edbinta dhaawaca ah, iyo/ama farsamooyinka ka la socca carruurta waa mamnuuc.
- Edbinta ma noqon karto mid la xiriirta cunto, nasasho, ama musqul.
- Cuntada waa in aan loo isticmaalin ama loo hayn inay noqot qaab edeb loo isticmaalo. Fursadaha ciyaarta firfircoon lagama joojin karo carruurta kuwaas oo aqlaaq xumo ku kaca.
- Garaacista iyo dhammaan noocyada ciqaabta jirka waa mamnuuc.
- Barashada isticmaalka musqulaha waa in la sameeyaa iyadoo lala kaashanayo waalidiinta, oona la xoojiyaa xiriirka waalidiinta oo la ilaaliyaa inta hanaanka lagu jiro.
- Hawlaha waa in si ogaansho ah loo qorsheeyaa iyadoo lagu salaynayo korniinta da'da ubadka.
- Dhallaanka sabiga, oo ay da'doodu ka yar tahay lix (6) bilood waa in si toos ah loola socdaa markay ay calool-calool u jifaan maalin kasta marka ay soo jeedaan.
- Inta lagu jiro wakhtiga sagxada/wakhtiga calool-calool u jifaanka, sagxaddu waa inay ahaato mid nadiif ah oo ammaan ah.
- Dhallaanka waa in la dhigaa meel adag oo ammaan ah wakhtiga calool-calool u jifka iyada oo aan la dhigin waxyaabo jilicsan hoosta ama agagaarka ilmaha wakhtiga calool-calool u jifka.
- Haddii ilmuhu sabiga seexdo wakhtiga calool-calool u jifka, barayaashu waa inay isla markiiba ilmaha sariirta saaraan oo u jifiyaan dhabarka oo waa inay raacaan dhammaan hababka hurdada ee badbaadada leh.
- Kuwa jira da'da saddex (3) ilaa da' iskuulayda, manhajka badbaadada shakhsi ahaaneed waa in la fidiyaa si sanadle ah.
- Kuwa ciyaal iskuulleeyda manhajka waa inuu ku jiraa oo lagu daraa tilmaamo ku saabsan ka warbixinta xadgudubka jireed, galmada ama caayda.
- Waa in waalidiinta lagala tashadaa si ay u dejiyaan qorshe lagu daboolayo baahiyaha gaarka ah ee ilmaha qaba baahiyaha gaarka ah.

Hawl fududeeyaha Jirka

- Dhammaan tas-hillaadka la si isticmaalo waa in si sanadle ah u baasaan marka baaritaanka lagu sameeyo oo la caddeeyo inay buuxiyeen u hoggaansanaanta dhammaan shuruudaha dabka iyo deegaanka ee gobolka iyo deegaanka.
- Ugu yaraan hal (1) teleefan shaqaynaya waa in laga heli karaa hay'adda oo uuna jiraa telfoon lambar ay waalidiinta heli karaan.
- Meelaha banaanka ee lagu ciyaaro waa in ay ka koobnaadaan ugu yaraan konton (50) afargees dhudhun oo laba jibbaaran oo ah meel lagu ciyaaro oo la isticmaali karo ilmo kasta oo isticmaalaya aagga markiiba.
- Goobta ciyaarta ee bannaanka waa in lagu xiraa derbi ama xayndaab ah ugu yaraan afar (4) dhudhun ah.
- Kormeerka ciyaarta ka hor ee goobta ciyaarta ee banaanka waa in la dhammeeyaa inta aan la isticmaalin ka hor.
- Sanduuqyada ciidda waa in la daboolaa marka aan la isticmaalayn.
- Carruurta ma joogi karaan haddii aan la heli karin biyo ku filan.
- Carruurta ma joogi karaan haddii nidaamka bullaacadaha ayna shaqaynayn.
- Dhammaan qolalka ay carruurta isticmaalaan waa inuu la'haadaa heerkul u dhexeeya 68 ilaa 78 darajo oo Fahrenheit ah.
- Carruurta ma joogi karaan haddii heerkulka gudaha aan joogi karin inta u dhaxaysa 68 ilaa 78 darajo oo Fahrenheit ah.
- Waa mamnuuca qalabka kuleyliyayaasha gubanaya ee shidaalka aan la soo bixin iyo kuleyliyayaasha la qaadan karo.
- Barkadaha lagu dabaasho waa inay ahaadaan meel ilmaha ayna gali karina iyadoo la isticmaalayo dayrar iyo albaabo xiran.
- Dabbaashu waa mamnuuc daryeelka meelaha ilmaha la keeno.
- Barkadaha dabaasha iyo/ama barkadaha loo socdo waa in aan la isticmaalin iyada oo aan oggolaansho hore aan Waaxda Caafimaadka laga helin.
- Xayawaanka waa inay ahaadaan kuwa caafimaad qaba oo waa in laga tallaalay; boodada/ shilinta; ka gogaaday meelaha lagu kaydiyo cuntada/diyaarinta cuntada oo ay ku jiraan qaab aan oggolaanayn in si aan ula socod la'hayn loo galo.
- Xamaaratada iyo raha waa inaan loo haysan sida xayawaan gurijoog oo kale.

Gaadiid

- Hay'adaha xanaanada caruurta waa in aysan ilmaha qaadin iyaga oo aan oggolaan qoraal ka hor ka helin Waaxda.
- Hay'addaha waa inay sameeyaan dhoolatuska daadguraynta degdegga ah ee baabuurta saddexdii biloodba mar.
- Isticmaalka taleefannada gacanta iyo fariin-qoraallada waa mamnuuc marka baabuurka la wado.
- Wadida baabuurka wuxuu ku xaddidan yahay shan iyo afartan (45) daqiiqo u socodka (ma khuseyso safarrada waxbarashada ee ardayda da'da dugsiga).
- Hay'adda waa inay xafidaan dukumeentiyada kormeerka maalinlaha ah iyo dayactirka lagama maarmaanka ah.
- Heerkulka gudaha ee baabuurka waa in lala socdaa inta lagu jiro cimilada aadka u daran si loo xaqiijiydo badbaadada ilmaha.
- Qof qaangaar ah waa inuu ku jiraa gaariga mar kasta oo ilmaha gaariga uu ku jiro.
- Qoraal rakaab oo ay ku qoran yihiin magaca koowaad iyo kan dambe ee ilmo kasta la qaadayo waa in loo adeegsadaa si loola socdo ee la soo saarayo iyo dejinta caruurta marka la qaadayo.
- Haddii ilmaha laga soo qaaday guriga, waalidka ama qofka kale ee loo idmaday ayaa sidoo kale saxiixi doona diiwaanka muujinaya in ilmaha baabuurka la soo saaray.
- Diiwaanka waa in la cusboonaysiiyaa marka caruurta baabuurka laga dejinayo.
- Marka ilmaha loo sii daayo waalid ama qof kale oo loo idmay, qofkaas waa inuu saxiixaa buugga tilmaamaya in ilmaha iyaga loo sii daayay.
- Markiiba la dhigo ilmaha ugu dambeeyay darawalka waa inuu ku dhex socdaa baabuurka si uu u xaqiijiydo in dhammaan ilmaha oo dhan ay baabuurka laga dejiyay.
- Shaqaalaha loo qondeeyay dib u eegis waa inuu ku dhex socdaa baabuurka oo uu dib u xaqiijiyaa in baabuurka laga dejiyay dhammaan caruurta saarnayd oo dhan. Dib u xaqiijiyaha ma yeelan karo shaqo ama mas'uuliyaddo kale inta lagu jiro socodka gaariga.
- Qoysaska iyo guryaha kooxda ee leh hal bare waa inay horumariyaan hab kale oo ay Waaxda ansixisay si loo hubiyo in dhammaan ilmaha oo dhan ay baabuurka ka degteen.
- Marka caruurta loo qaado iskuulka, waa in lagu dejiyaa oo keliya goobta uu dugsigu u qondeeyey oo keliya wakhtiga dugsigu si rasmi ah u furan yahay oo ay joogaan shaqaale si ilmaha ay u qaabilaan.
- Darawaliintu waa inay soo gudbiyaan baaris caafimaad oo sannadle ah oo ay ku gudbaan tijaabada baaritaanka daroogada.
- Darawaliinta iyo kormeerayaashu waa inay haystaan shahaado aan dhicin ee shahaadada CPR iyo Gargaarka Degdegga ah.
- Waa in alaabahan soo socda ay ku jiraa baabuurka oo lagu kaydiyaa si aan u diyaarsanayn carruurta: dab-demiyaha, saddexagalka degdegga ah ee milicsada; alaabta gargaarka degdegga ah; suun gooye ama qalab la mid ah oo la soo saaray oo loogu talagalay in si dhakhso ah loo sii daayo nidaamka (daamyada) xakamaynta ilmaha ee baabuurka haddii ay timaado xaalad degdeg ah; xirmada nadiifinta cudur-sidaha dhiigga; iyo toosh shaqaynaya.
- Dhammaan baabuurta ay isticmaasho hay'adaha xanaanada caruurta ee loogu talagalay inay qaadaan toban (10) ama in ka badan oo rakaab ah waa inay u hoggaansamaan dhammaan Heerarka Badbaadada Baabuurta ee dowladda Federaalka ee basaska dugsiga u degsan.
- Dhammaan baabuurta xanaanada ilmaha ee ay u qaabaysay warshaduhu inay qaadaan toban (10) ama in ka badan oo rakaab ah waa in la baaro sida ay Waaxdu uga baahan tahay.
- Rakaabka ilmaha waa in loo adeegsadaa si waafaqsan sharciga dowlada gobolka iyo sharciga dowladda federaalka.
- Calaamadaha ay ku jiraan magaca hay'adda, lambarka taleefanka iyo lambarka tooska ah Waaxda ee Cabashada Daryeelka Ilmaha waa inuu ku jiraa baabuurka xarunta daryeelka caruurta.

Udiyaardiyaargarowga Xaaladda Degdegga

- Hay'adda, iyadoo la la kaashanaya maamulka deegaanka ee ku haboon iyo maaraynta xaaladdaha degdegga ah ee deegaanka, waa in ay horumariyaan qorshe khataro badan leh oo qoran oo lagu ilaalinayo carruurta haddii ay dhacdo xaalad degdeg ah.
- Dhammaan hay'adaha xanaanada caruurta waa inay sidoo kale ogeysiyaan waalidiinta iyo mas'uuliyiinta

wax barayaha caruurta timaada hay'adaha xanaanada caruurta ee qorshaha.

Shuruudaha Gaarka ah ee Guryaha Daryeelka Caruurta Qoyska

- Qaangaarka: tiradailmaha u dhigma waa in marwalba la dhawraa.
- Xadiga shatiga u oggol yahay waa in aan la dhaafin.
- Jaantuska Xajmiga Kooxda iyo Tirada Ilmaha Qoyska ee Daryeelka Carruurta

Tirada ugu Badan ee Caruurta iyo Da'da (oo ay ku jiraan caruurta "la xiriira" barayaasha aasaasiga ah ee ka yar tirada sagaal (9) sano jir)	Barayaasha Loo Baahan Yahay
Toddoba (7) ama ka yar; oo aan ka badnayn afar (4) oo ka yar laba (2) sano jir	1
Toddoba (7) ama ka yar; oo shan (5) oo aan ka badnayn in ka yar laba (2) sano jir	2
Ka badan toddoba (7) caruur; iyo aan ka badnayn afar (4) oo ka yar laba (2) sano jir	2
Ka badan toddoba (7) caruur; iyo shan (5) oo aan ka badnayn in ka yar laba (2) sano jir	3

- Macalinka aqoonta u leh waa inuu goobta joogaa markasta barayaasha aasaasiga ah uusan joogin goobta inta lagu jiro saacadaha shaqada ee daryeelka ilmaha.
- Tirada ugu badan ee caruurta joogta meesha waa in lagu go'aamiyaa si waafaqsan shuruudaha ugu yar ee cabbir labajibbaaran.
- Haddii tirada caruurta ay dhaafsiisan tahay toddoba (7) hal mar ama daryeel lagu bixiyo hal qol oo guriga ah, aagga waa in meel soddon (30) afargees dhudhun oo laba jibbaaran canugiiba oo aan awooddin inuu meel ku ciyaaro.

Shuruudaha Gaarka ah ee Guryaha Daryeelka Caruurta

- Qaangaarka: tiradailmaha u dhigma waa in marwalba la dhawraa.
- Tirada ugu badan ee caruurta jooga waa in inaysan dhaafsiisanayn laba iyo toban (12).
Ka reeban: Saddex (3) caruur ah ciyaal iskuulleey oo dheeri ah ayaa laga yaabaa inay ku jiraan xanaanada wakhtiga dugsiga ka hor/ka dib, fasaxyada dugsiga/maalmaha barafka iyo inta lagu jiro fasaxa xagaaga.
- Tiro Ilmaha u Dhiganta ee Guriga Kooxda iyo Shaxda Cabirka Kooxda:

Tirada Caruurta	Da'da Caruurta	Barayaasha Waa in wax la geliyaa
Laba iyo toban (12) – Shan iyo toban (15) (tiro kasta oo ka badan laba iyo toban (12) waa inuu ahaadaa da' dugsiiley)	Aan ka badnayn laba iyo toban (12) ilmaha saddex (3) sano jir ama ka wayn	1
Laba iyo toban (12) – Shan iyo toban (15) (tiro kasta oo ka badan laba iyo toban (12) waa inuu ahaadaa da' dugsiiley)	Ilaa sagaal (9) caruur ah oo ka yar saddex (3) sano jir; oo aan ka badnayn afar (4) oo jooga ka hooseeya laba (2) sano ka yar	2
Laba iyo toban (12) – Shan iyo toban (15) (tiro kasta oo ka badan laba iyo toban (12) waa inuu ahaadaa da' dugsiiley)	Toban (10) ama ka badan oo ka yar saddex (3) sano jir	3

- Haddii ciyaal iskuulleeyda ay diiwaangashan yihiin, barnaamijka da' dugsiyeed waa in loo fidiyaa.
- Haddii afar (4) ama in ka badan oo dhallaan sabi ah/carruur tallaabo la-kuf ay yimaadaan, waa inay lahaadaan meel gooni oo iyaga u gaar ah iyo meel baraha iyaga uu ugu talagalay.
- Marka caruurta seexdaan ama nasanayaan, waa inay la joogaan ugu yaraan hal (1) qof qaangaar ah oo soo jeeda oo kormeera iyo qof qaangaar ah oo ilmaha ilaaliya.
- Barayaasha dugsiga aasisiga waa inay haystaan shahaadada dugsi sare ama wax u dhigma.
- Milkiilayaasha meelo kale ka shaqeeya waa inay hubiyaan in barayaasha aasaasiga ah mar walba goobta ay joogaan.
- Baraha aasaasiga ah waa in uusan ka shayn meel kale inta lagu jiro saacadaha shaqada ilaa Waaxdu u oggolaato shaqaalaynta barayaasha aasaasiga ah barnaamij ay kafiishatay ama ay aqoonsatay Waaxda.
- Macalinka aqoonta u leh waa inuu goobta joogaa markasta barayaasha aasaasiga ah ee uusan joogin goobta inta lagu jiro saacadaha shaqada ee daryeelka ilmaha.
- Ugu yaraan soddon (30) afargees dhudhun oo laba jibbaaran oo ah mee gudaha ah ee lagu ciyaaro karo

waa in ilma kasta loo qoondeeyaa.

- Tirada ugu badan ee caruurta ee laga yaabo inay joogaan meel bannaan waa in lagu go'aamiyaa si waafaqsan shuruudaha ugu yar ee cabbir labajibbaaran.

Shuruudaha Gaarka ah ee Xarumaha Xanaanada Ilmaha

- Qaangaarka: tirada canuga u dhigma waa in waqti walba la dhawraa.
- Marka ay joogaan in ka badan laba iyo toban (12) caruur oo ah waa in qof qaangaar ah oo labaad meesha xaadir ku ahaadaa.
- Tirada Daryeelka Caruurta iyo Jaantuska Cabirka Kooxda

Da'da Carruurta	Qaangaarka: Ilmaha Tirada u Dhiganta	Tiradaa Kooxda ugu Badan
6 toddobaad ilaa iyo – 15 bilood	1:4	8
12 bilood – 30 bilood	1:6	12
24 bilood – 35 bilood	1:7	14
3 sano	1:9	18
4 sano	1:13	20
5 sano	1:16	20
Da'da iskuul (Dugsiga barbaarinta iyo wixii ka sareeya)	1:20	Ma jiro ugu badnaan

Da'da Carruurta	Qaangaar: Tirada Ilmaha	Tiradaa Kooxda ugu Badan
6 toddobaad ilaa iyo – 30 bilood	1:5	10
2 sano – 4 sano	1:8	16
2 ½ sano – 3 sano	1:9	18
2 ½ sano – 5 sano	1:11	20
2 ½ sano – 12 sano	1:10	10
3 sano – 5 sano	1:13	22
4 sano – 5 sano	1:16	24
5sano – 12 sano	1:20	Ma jiro ugu badnaan

- Jaantuska Tiro Ilmaha u Dhigantaa saacadda ugu horeysa/dambaysa iyo hal-ka bar (½) maalintii kasta oo kaliya:

Da'da Carruurta	Qaangaar: Ubad Tirada u Dhiganta	Ugu badnaan Cabbirka Kooxda
2 ½ sano – 5 sano	1:10	10
3 sano – 12 sano	1:15	15
4 sano – 12 sano	1:20	20

- Ilmo kastaa waa inuu ku qornaadaa liiska koox la qeexay oo ku qornaadaa kooxdaas oo leh baraha(barayaasha) gaar ah.
- Sabiga waa in ay ku jiraan meel gaar ah oo waa in aan waligood lagu kooxeynin carruurta ka weyn soddon (30) bilood.
- Caruurta waa inaan loo dallacin koox cusub ilaa laga rabo iyadoo lagu salaynayo da'da iyo baahida korriinka ilmaha ee qabo mooyee.
- Kooxo, marka laga reebo dhallaanka sabiga ah & kuwa socod baradka, waxaa lagu dari karaa muddo gaaban hawlo gaar ah oo aan ka badnayn lixdan (60) daqiiqo maalintii ilaa inta qaangaarka ah: saamiga ubadka la buuxiyo.
- Koox kastaa waa inay lahaataa fasal loo qoondeeyay oo boos ku filan u leh kooxda oo dhan.
- Xarumaha xanaanada caruurta waa in ay bixiyaan qorshooyin casharro qoraal ah koox kasta oo caruur ah.
- Marka ay joogaan in ka badan laba iyo toban (12) caruur ah oo ku jira fasalka koowaad iyo wixii ka sareeya, bare, koox, boos iyo barnaamij gooni ah ayaa la siinayaa.
- Tirada ugu badan ee caruurta ee laga yaabo inay joogaan meel bannaan waa in lagu go'aamiyaa si waafaqsan shuruudaha ugu yar ee cabbir labajibbaaran.
- Ugu yaraan soddon (30) afargees dhudhun oo laba jibbaaran oo ah mee gudaha ah ee lagu ciyaaro karo waa in ilma kasta loo qoondeeyaa.
- Qol kasta oo hurdo gabaan lagu qaato waa in uu ka koobnaadaa ugu yaraan soddon (30) afargees dhudhun oo laba jibbaaran oo bannaan ilmo kasta.
- Qolka dhallaanka sabiga ama socod baradka ee u jooga in ka badan hal macalin, bare kastaa waa inuu mas'uul ka yahay bixinta daryeel joogto ah dhallaan(sabi) gaar ah/caruur (tallaabo la-kuf) oo ay ku jiraan taas oo ay ka mid yihiin laakiin aan ku koobnayn: qorsheynta iyo duubista, isgaarsiinta, iwm.
- Bixinta shatiga ka dib, xarunta xanaanada caruurta waxay shaqayn kartaa agaasime goobta jooga la'aanteed muddo aan ka badnayn lixdan (60)

maalmood wadarta sanadka shatiga.

Shuruudaha Gaarka ah ee Xarumaha Xanaanada Ilmaha ee Gudi u Soo Gelida

- Ka hor inta aan ilmo xanaano loo ogolaan, waalidku waa inuu bixiyaa qoraal ku qoran qiyaasta wakhtiga uu waalidku filayo in ilmuhu joogi doono.
- Hay'adda xanaanada caruurta waa in ay shaqaalaha bartaa waxyaabaha badbaadada shakhsi ahaaneed oo ay diyaar u tahay in waalidiinta ay kala hadasho.
- Xarunta dhigida waa inay lahaataa agaasime, agaasimuhuna waa inuu ahaadaa ugu yaraan kow iyo labaatan (21) sano jir.
- Agaasimuhu waa ahaadaa qof haysta shahaado dugsi sare ama wax u dhigma iyo hal (1) sano oo waayo-aragnimo shaqo waqti-buuxa ah oo uu la qaatay carruurta koox ahaan.
- Bare kasta oo loo isticmaalo si uu u buuxiyo ugu yaraan shuruudaha loo baahan yahay
- qaangaarka: tirada ilmaha waa inuu haystaa shahaado dugsi sare.
- Caruurta waa in lagu qoraa kooxaha la da'da ah ee ku habboon iyo kormeerka bare qaangaar ah oo ku filan:

Kooxaynta Da'da:	
Da'da Carruurta	Qaangaarka: Tiro Ilmaha u Dhiganta
Lix (6) usbuuc –Shan iyo toban (15) bilood	1:4
Laba iyo toban (12) bilood – soddon (30) bilood	1:8
Laba (2) sano	1:12
Seddex (3) sano	1:15
Afar (4) sano	1:18
Shan (5) sano (aan ku jirin Dugsiga barbaarinta)	1:20
Da'da iskuul (Dugsiga barbaarinta iyo wixii ka sareeya)	1:22

- Qof qaangaar: tiro ilmaha u dhiganta ee koox da'o badan oo ka kooban dhallaan:

Da'da ugu Badan ee Carruurta Joogta	Hal Ilmo Sabi	Laba Ilmo Sabi
12 bilood – 30 bilood	1:8	1:6
2 sano	1:10	1:8
3 sano	1:12	1:10
4 sano	1:15	1:12
Shan (5) sano (aan ku jirin Dugsiga barbaarinta)	1:17	1:13
Da'da iskuul (Dugsiga barbaarinta iyo wixii ka sareeya)	1:19	1:15

- Haddii cuntada ay bixiso hay'adda, waa inay buuxiyaan xeerka nafaqada ee Barnaamijka Cuntada ee Wasaaradda Beeraha ee Dowladda Mareykanka ee Daryeelka Dadka Qaangaarka iyo Caruurta (USDA's Child and Adult Care Food Program).
- Tirada ugu badan ee caruurta ee laga yaabo inay joogaan meel bannaan waa in lagu go'aamiyaa si waafaqsan shuruudaha ugu yar ee cabbir labajibbaaran.
- Ugu yaraan soddon (30) afargees dhudhun oo laba jibbaaran oo bannaan oo gudaha ah oo la isticmaali karo waa in la siiyaa ilmo kasta.
- Qol kasta oo hurdo gabaan lagu qaato waa in uu ka koobnaadaa ugu yaraan soddon (30) afargees dhudhun oo laba jibbaaran oo bannaan ilmo kasta.
- Shaqaalaha waa inay haystaan dukumeenti ku saabsan dhammaan xasaasiyadaha caruurta iyo sida loola tacaalo fal-celinta xasaasiyadda.
- Shaqaalaha waa inay dib u eegaan udiyaardiyaargarowga xaaladda deg-degga ah iyo hababka dabka waana inay jir ahaan u dhex maraan habka daadgureynta saddexdii biloodba mar.
- Hawlaha la mamnuucay waxaa ka mid ah dabaasha, gaadiidka iyo bixinta adeegyada gaar ah.

Waaxda Adeegyada Bulshada ee Tennessee ee bogga internetka ee Adeegyada Xanaanada Ilmaha waa kan: [Adeegyada Xanaanada Caruurta \(tn.gov\)](http://www.tn.gov)

Macluumaad badan oo ku saabsan daryeelka ilmaha waxaa laga heli karaa bogga Waaxda.

Waxaad:

- ✓ Ka baran kartaa wax badan oo ku saabsan xeerarka
  - ✓ Ka baran kartaa wax badan oo ku saabsan noocyada daryeelka nidaamsan
  - ✓ Waxay ku jiraan daryeel bixiyayaasha xanaanada ilmaha
  - ✓ Ka baran kartaa wax badan oo ku saabsan Nidaamka Qiimaynta Tayada iyo Hagaajinta (oo hore loogu yeeri jiray Kaarka Warbixinta iyo Barnaamijka Tayada Xiddiga)
  - ✓ Raadi xafiiska shatiga daryeelka ilmaha deegaanka
  - ✓ Dib u eeg ku samee manhajka ammaanka shakhsi ahaaneed ee hadda
  - ✓ Ka akhrisan kartaa wax ku saabsan hal-abuurka daryeelka caruurta
  - ✓ Hel xafiiska shahaado daryeelka ilmaha ee kuugu dhow
  - ✓ Raadi xogta ku saabsan xulashada daryeelka ilmaha
  - ✓ Hel ilaha daryeelka ilmaha iyo xarunta soo gudbinta
- Iyo intaa in ka badan!

Ilaha Daryeelka Ilmaha iyo Xurumaha soo Gudbinta

Ilaha Daryeelka Ilmaha ee Tennessee iyo Gudbinta (Tennessee Child Care Resource and Referral) (CCR&R) Shabakadu waxay kuu haysaa 9 CCR&Goobaha R ee ku yaala gobolka oo dhan. CCRa&R kasta waxay shaqaaleysiisaa koox macalimiin oo aqoon sare leh oo siiya tababar iyo tababarid barayaasha daryeelka ilmaha shatiga u haysta DHS ee aaggooda. CCR&Rs waxay sidoo kale ay bixisaa ilo qiimo leh oo ay u fidiso waalidiinta raadinaya daryeel caruur tayo leh. Wixii macluumaad dheeraad ah booqo bogga internetka ee Adeegyada Xanaanada Carruurta ama tnccrr.org

kidcentral TN

Xogta ku saabsan caafimaadka ilmaha, waxbarashada, iyo korriinka iyo sidoo kale adeegyada dowladda gobolka bixiso waxaa laga heli karaa: <https://www.kidcentraltn.com/>

Qatka Tooska ah ee Taleefanka ee Waaxda Adeegyada Caruurta

Si loo soo Sheego Ku-tagri falka ubadka ama Dayacaad ah; Wac 1-877-237-0004

Khadka Tooska ah ee Cabashada Daryeelka Ilmaha

Aagga Nashville: (615) 313-4820

Qatka Bilaashka: 1-800-462-8261

Haddii aad ka welwelsan tahay hay'adaha xanaanada caruurta oo jirta ama aad rabto inaad ka warbixiso hawl-gal sharci-darro ah, wac khadka telefoonka ee Waaxda.